

vhodná chvíle? V evropské teatrologii (a také v české, viz například stanoviska Jana Hyvnara a Jana Císaře) dnes převažuje zdrženlivý až skeptický postoj k možnostem a smyslu kolektivního koncipování monumentálních pláten dějinného vývoje divadla.

Budeme tedy zatím „jen“ pokračovat v budování obří encyklopedie? K něčemu takovému jsou dnes vynikající technologické předpoklady, umožňující dlouhodobě vytvářet nikdy neuzavřenou množinu hesel neomezeným okruhem autorů. Nespornou výhodou je to, že může okamžitě přinášet plody jinak únavné, pohříchu pozitivisticky založené práce. První dva svazky České divadelní encyklopedie, nad nimiž tu uvažujeme, jsou tedy nejen velmi užitečnou pomůckou pro badatele. Mezi řádky nám kladou otázku jak dál, a česká divadelní historiografie by se měla brzy a odvážně rozhodnout...

LUDVOVÁ, Jitka a kol. *Hudební divadlo v českých zemích. Osobnosti 19. století*. Praha: Divadelní ústav – Academia, 2006.
 JAKUBCOVÁ, Alena a kol. *Starší české divadlo v českých zemích do konce 18. století. Osobnosti a díla*. Praha: Divadelní ústav – Academia, 2007.

Eva Stehlíková / **Honza Petruželka (ed)** **– Lenka Šmídtová:** **Alfréd Radok, Tři** **scénáře, tři inscenace**

Je potěšitelné, že zájem o Alfréda Radoka neutichá a je dvojnásob potěšitelné, že o jeho dílo jeví zájem nejmladší generace teatrologů, která už žádnou z jeho insce-

nací nemohla vidět. Navíc nezačínají od mýtů o Radokovi, ale vracejí se ad fontes, z nichž se snaží vydobýt nové informace nezávisle na dobové reflexi i dalších interpretacích.

Honza Petruželka, který je editorem této knížky, a Lenka Šmídtová vydali společnými silami tři scénáře ke třem inscenacím Alfréda Radoka, které jsou širší divadelní obcí neznámé. První z nich, *Vesnice žen*, vznikala postupně od r. 1943 a na jevišti se dostala jako první původní poválečná novinka již v r. 1945 (Malá scéna Divadla 5. května) a byla objevem Radoka-dramatika i Radoka-režiséra, protože Radok do té doby v Praze ještě nic samostatně nереžisoval a nebyl tedy znám. Hra existuje ve třech verzích. Druhý scénář, dosud nevydaná hra Josefa Kainara *Akce Aibiš*, kterou Radok inscenoval v Divadle satiry, se také postupně vyvíjel od Kainarova jednostránkového autografu přes tři verze textu, které se během zkoušení ještě proměňovaly podle aktuálních požadavků. Třetí scénář, Radokova úprava Mahe novy hry *Mezi dvěma bouřkami*, zůstala sice nerealizována, ale poskytuje první informace o prvním Radokově pokusu využít principů, které později proslavil v *Laterně magice*.

Všechny tři scénáře jsou pečlivě editovány a doplněny ještě v závěru knihy edičními poznámkami. Ke scénářům jsou připojeny teatrologické studie Honzy Petružely („Vesnice žen – obrysy režisérova stylu“, „Akce Aibiš – jasnější kontury“) a Lenky Šmídtové („Mezi dvěma bouřkami – úsvit laterny magiky“). V nich oba autoři sledují režisérovi práci s textem, pokoušejí se konfrontací různých textových

verzí o přiblížení k definitivnímu textu užitému v inscenaci (režijní knihy se nezachovaly) a o zpřesnění dosavadních představ o podobě (nebo v případě hry *Mezi dvěma bouřkami* o zamýšlené podobě) inscenace. Tu dokládají ještě texty příloh obsahujících korespondenci a ohlasy v tisku v případě realizovaných inscenací. Přestože autoři jsou velmi skromní a opatrní ve svých závěrech, je zřejmé, že režisérův rukopis je tu už v obrysu dán a že je jasné, kam se bude ubírat. Nepochybně se ukazuje také silný Burianův vliv. V plánované inscenaci Mahenovy hry i ve *Vesnici žen*, ale konec konců i v *Akci Aibiš*, kde Radok pracoval technikou montáže a kde jej Svobodova scénografie podpořila ve zdivadelňování nepřilíš podařené hry pomocí technických triků. Autoři svůj terén pečlivě prozkoumali a otevřeli další možnosti výzkumu Radokových tvůrčích postupů.

PETRUŽELA, Honza (ed.) – ŠMÍDTOVÁ, Lenka. *Alfréd Radok, Tři scénáře, tři inscenace*. Praha: Transteatral, o.s., 2008.

Markéta Polochová / William Shakespeare and his Collaborators over the Centuries

ed. Pavel Drábek, Klára Kolínská, Matthew Nicholls

Ve dnech 8.–11. února 2006 se na Masarykově univerzitě (Brno) pod záštitou Katedry anglistiky a amerikanistiky a v rámci projektu Kapradí

konala mezinárodní konference nazvaná *Shakespeare and his Collaborators over the Centuries*. Pavel Drábek (FF MU), Klára Kolínská (FF MU a FF UK) a Matthew Nicholls (FF MU) se editorsky spolupodíleli na přípravě stejnojmenného sborníku publikovaného roku 2008 u Cambridge Scholars Publishing, který obsáhl všechny příspěvky z proběhnuvší konference seřazené do několika volných, vzájemně propojených tématických celků.

Nabízí se tisíc a jeden způsob, jak naložit s knihou pojednávající o Shakespeareovi. Ten v ní může být představen jako výrazná individualita (génius) nebo součást své doby a jejího literárního i divadelního kontextu, jeho dílo pak bývá analyzováno výlučně v rámci žánru dramatu, poezie či v přiznané kombinaci obého a prezentováno jako důkaz jedinečnosti nadprůměrného talentu či výsledek nesčetné literární inspirace, divadelních vlivů i autorské spolupráce.

A právě spolupráce a její nejrůznější formy se staly leitmotivem zmíněné konference. Přednesené příspěvky reflektují praxi, která byla v renesančním dramatickém světě běžná, ať už šlo o spolupráce herecké či výrazné spolutvorství dramatické. Na konferenci se sešly příspěvky, které z různých pohledů a v rámci rozličných historických epoch zpracovaly Shakespeareův vliv na jeho přímé a později i nepřímé spolupracovníky. Jak zmiňuje v předmluvě ke sborníku John Russell Brown, Shakespeareův vliv se během staletí „rozvodnil“ a jeho vody dosahovaly do takové šíře, až někde úplně vymizely, aby se ale – jak dokazují mnohé příspěvky – vynořily